

Sygn. akt III AUa 517/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Alicja Podlewska
Sędziowie:	SA Barbara Mazur SA Bożena Grubba (spr.)
Protokolant:	stażysta Katarzyna Kręska

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2016 r. w Gdańsku

sprawy I. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji I. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 grudnia 2015 r., sygn. akt IV U 1682/15

oddala apelację.

SSA Barbara Mazur SSA Alicja Podlewska SSA Bożena Grubba

Sygn. akt III AUa 517/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 lipca 2015 r. (...) Oddział w R. odmówił ubezpieczonej I. M. prawa do tzw. wcześniejszej emerytury.

W uzasadnieniu organ rentowy stwierdził, że ubezpieczona nie wykazała, iż spełniła przesłanki prawa do tego świadczenia określone w art. 88 ustawy z 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 r., poz. 191 ze zm.; dalej jako Karta Nauczyciela), jak również

w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748; dalej jako ustawa emerytalna).

Organ rentowy odmówił prawa do emerytury z art. 184 ustawy emerytalnej, gdyż

na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczona nie wykazała 20 lat ogólnego stażu pracy, a jedynie 16 lat, 3 miesiące i 26 dni, jak również nie udowodniła 15 lat pracy w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a jedynie 10 lat,

8 miesięcy i 28 dni. Gdy chodzi zaś o emeryturę uregulowaną w Karcie Nauczyciela organ rentowy wskazał, że ubezpieczona nie udowodniła 30-letniego okresu składkowego

i nieskładkowego, a jedynie 27 lat, 7 miesięcy i 7 dni oraz 20 lat wykonywania pracy pedagogicznej, a jedynie 19 lat, 2 miesiące i 22 dni.

Organ rentowy wyjaśnił, że ze stażu pedagogicznego wyłączono okresy urlopów dla poratowania zdrowia: od 1 grudnia 1990 r. do 30 listopada 1991 r. i od 14 lutego 2005 r. do 12 lutego 2006 r.

Zaznaczył też, że uznał za udowodnione okresy ubezpieczenia od 1 września 1973 r. do 29 czerwca 1977 r. i od 12 października 1981 r. do 1 czerwca 1982 r., albowiem tylko one zostały one uznane przez ukraińską instytucję ubezpieczeniową w trybie art. 12 umowy między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym z dnia 18 maja 2012 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 1373; dalej jako umowa o zabezpieczeniu społecznym). Wskazał również, że okres od 1 października 1973 r. do 29 czerwca 1977 r. (studia) został przyjęty jako polski okres ze względu na przedłożenie informacji o równoważności studiów.

W odwołaniu ubezpieczona wniosła o zaliczenie urlopu do poratowania zdrowia w okresie od 1 grudnia 1990 r. do 30 listopada 1991 r. do stażu pedagogicznego powołując się w tym zakresie na orzecznictwo Sądu Najwyższego. Wniosła też o zaliczenie do stażu pracy okresu od 12 września 1977 r. do 4 listopada 1978 r., od 4 grudnia 1978 r. do 18 czerwca 1979 r., od 22 października 1979 r. do 19 stycznia 1981 r., od 19 maja 1981 r. do 16 września 1981 r. i od 8 sierpnia 1982 r. do 1 marca 1984 r. Ubezpieczona wskazała, że dostarczyła zaświadczenia archiwalne potwierdzające te okresy zatrudnienia, a takowe w polskim prawie są honorowane. Jeżeli według umowy o zabezpieczeniu społecznym są wymagane dodatkowe potwierdzenia, to według ubezpieczonej polska instytucja powinna wywrzeć większy nacisk na ukraińską instytucję ubezpieczeniową w celu jak najszybszego otrzymania wymaganych potwierdzeń.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie podtrzymał stanowisko, jakie uprzednio zawarł w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 11 grudnia 2015 r. oddalił odwołanie ubezpieczonej (sygn. akt IV U 1682/15).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Ubezpieczona I. M. urodziła się w dniu (...) Obniżony wiek emerytalny wynoszący 55 lat uzyskała w dniu (...)

Ubezpieczona jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, ale złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

Bezsporny staż ubezpieczeniowy ubezpieczonej ustalony według stanu na dzień wejścia w życie przepisów ustawy emerytalnej, tj. na 1 stycznia 1999 r., wyniósł 16 lat, 3 miesiące i 26 dni, zaś staż pracy w szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wyniósł 10 lat, 8 miesięcy i 28 dni.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. ubezpieczona bezspornie wykazała 27 lat, 7 miesięcy i 7 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz 19 lat, 2 miesiące i 22 dni wykonywania pracy pedagogicznej.

W okresie od 1 grudnia 1990 r. do 30 listopada 1991 r. i od 14 lutego 2005 r. do 12 lutego 2006 r. ubezpieczona korzystała z urlopu dla poratowania zdrowia.

W dniu 5 lipca 2013 r. ubezpieczona złożyła wniosek o ustalenie prawa

do wcześniejszej emerytury.

Decyzją z 16 lipca 2013 r. (...) Oddział w R., na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej w związku z § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej jako rozporządzenie) odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury, ponieważ nie udowodniła ona 20 lat okresu składkowego i nieskładkowego oraz nie wykazała 15 lat pracy w szczególnym charakterze. Na podstawie dowodów dołączonych do wniosku oraz dowodów uzyskanych

w toku postępowania wyjaśniającego organ rentowy stwierdził, że ubezpieczona wykazała 13 lat, 7 miesięcy i 17 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz 12 lat, 2 miesiące i 11 dni pracy w szczególnym charakterze. Organ rentowy zaznaczył, że nie jest możliwe uwzględnienie ukraińskich okresów ubezpieczenia, gdyż dotychczas nie weszła w życie umowa o zabezpieczeniu społecznym.

Decyzją z 13 sierpnia 2013 r. (...) Oddział w R. odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury podnosząc, że na dzień 31 grudnia 2008 r. przyjęto za udowodnione

21 lat, 9 miesięcy i 8 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 10 miesięcy i 11 dni okresów nieskładkowych (łącznie 23 lata, 7 miesięcy i 11 dni). Organ rentowy uznał za udowodnione 21 lat, 8 miesięcy i 7 dni pracy jako nauczyciel.

ZUS nie uwzględnił okresów urlopu bezpłatnego (21-23.10.2002 r., 29.01.2003 r., 24.02.2003 r., 28.04.2003 r., 11-12.10.2007 r., 18.11.2008 r.). Nie uznał też okresów zatrudnienia na Ukrainie:

- od 1 września 1973 r. do 30 czerwca 1977 r.,
- od 12 września 1977 r. do 4 listopada 1978 r.,
- od 4 grudnia 1978 r. do 18 czerwca 1979 r.,
- od 22 października 1979 r. do 19 stycznia 1981 r.,
- od 12 października 1981 r. do 1 czerwca 1982 r.,
- od 8 sierpnia 1982 r. do 1 marca 1984 r.

Wyjaśniając decyzję w tym zakresie organ rentowy wskazał, że dotychczas nie weszła w życie umowa o zabezpieczeniu społecznym i brak jest możliwości ustalenia, kiedy to nastąpi. W związku z tym, do czasu wejścia w życie umowy, instytucje obu państw rozpatrują uprawnienia do świadczeń z ubezpieczenia społecznego (w tym uprawnienia do emerytury) niezależnie od siebie, biorąc pod uwagę wyłącznie okresy ubezpieczenia przebyte na własnym terytorium i ustalają uprawnienia do świadczeń oraz świadczenia te wypłacają na podstawie własnych przepisów prawnych. Brak jest również możliwości transferu przyznanych świadczeń ukraińskich do Polski i polskich na Ukrainę. Do czasu wejścia w życie umowy ZUS nie współpracuje również z ukraińskimi instytucjami ubezpieczeniowymi oraz nie ma możliwości udzielania pomocy w zakresie ustalenia uprawnień z uwzględnieniem ukraińskich okresów ubezpieczenia.

Ubezpieczona złożyła odwołania od decyzji z 16 lipca i 13 sierpnia 2013 r., które wyrokiem Sądu Okręgowego w Toruniu z 5 grudnia 2013 r. zostały oddalone.

W dniu 2 marca 2015 r. ubezpieczona ponownie złożyła wniosek o ustalenie prawa do wcześniejszej emerytury. Wniosła m. in. o uwzględnienie przy ustalaniu jej uprawnień emerytalnych okresów zatrudnienia na Ukrainie:

- od 1 września 1973 r. do 30 czerwca 1977 r.,

- od 12 września 1977 r. do 4 listopada 1978 r.,
- od 4 grudnia 1978 r. do 18 czerwca 1979 r.,
- od 19 maja 1981 r. do (...) 1981 r.,
- od 12 października 1981 r. do 1 czerwca 1982 r.,
- od 8 sierpnia 1982 r. do 1 marca 1984 r.

W celu potwierdzenia tych okresów ubezpieczona złożyła stosowne dokumenty archiwalne.

W dniu 2 kwietnia 2015 r. (...) Oddział w R. skierował do Głównego Zarządu Funduszu Emerytalnego Ukrainy w Obwodzie (...) Departamentu Rent Zagranicznych formularz łącznikowy (PL-UA 5) w celu potwierdzenia okresów ubezpieczenia na Ukrainie oraz uzyskania dokumentów dotyczących okresów zatrudnienia ubezpieczonej w szczególnym charakterze na stanowisku nauczyciela. Do formularza zostały dołączone kserokopie dokumentów ukraińskich (3 zaświadczenia dotyczące zatrudnienia, dyplom, kopia aktu małżeństwa i aktu urodzenia).

Pismem z 20 kwietnia 2015 r. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego poinformowało ubezpieczoną, że programowy okres studiów zakończonych w 1977 r. uzyskaniem dyplomu K. (...), nadającego kwalifikacje nauczyciela wychowania fizycznego – trenera, wynosił 4 lata. Dyplom ten jest równoważny z polskim dyplomem magistra.

Za pismem z 23 czerwca 2015 r. Główny Zarząd Funduszu Emerytalnego Ukrainy w Obwodzie (...) przesłał formularz łącznikowy UA-PL 5, UA-PL 6 oraz poinformował, że ubezpieczona w okresie od 12 października 1981 r. do 1 czerwca 1982 r. pracowała w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku nauczyciela wychowania fizycznego jako podstawowym miejscu pracy. Okresy pracy:

- od 12 września 1977 r. do 4 listopada 1978 r.,
- od 4 grudnia 1978 r. do 18 czerwca 1979 r.,
- od 22 października 1979 r. do 19 stycznia 1981 r.,
- od 19 maja 1981 r. do 19 września 1981 r.,
- od 8 sierpnia 1982 r. do 1 marca 1984 r.

nie zostały potwierdzone w związku brakiem dokumentów w archiwach państwowych.

Przed złożeniem wniosku ubezpieczona pozostawała w zatrudnieniu w Zespole Szkół Ogólnokształcących w G. (od 1 września 1992 r.) na stanowisku nauczyciela. Stosunek pracy został z nią rozwiązany z dniem 27 lutego 2015 r. w związku z przejściem na emeryturę. Po ustaniu zatrudnienia ubezpieczona została ponownie zatrudniona.

Na podstawie tego materiału dowodowego organ rentowy decyzją z 28 lipca 2015 r. odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury.

Sąd I instancji wskazał, że powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach emerytalnych, których prawdziwość nie była przez strony kwestionowana. Za okoliczność bezsporną Sąd uznał fakt, iż ubezpieczona po ustaniu stosunku pracy z Zespołem Szkół Ogólnokształcących w G. w dniu 27 lutego 2015 r. na nowo podjęła zatrudnienie w tej szkole. Okoliczność ta wynikała z oświadczenia ubezpieczonej złożonego na rozprawie i nie została zaprzeczona przez organ rentowy (art. 230 k.p.c.).

Sąd Okręgowy stwierdził, że w przedmiotowej sprawie ubezpieczona domagała się przyznania jej prawa do wcześniejszej emerytury. W przypadku ubezpieczonej wchodziły w grę dwa zespoły norm, które regulują prawo do tego świadczenia, co trafnie uwzględnił w swych analizach organ rentowy. Dualizm podstaw normatywnych prawa do wcześniejszej emerytury nauczycieli ujawnił się po wejściu w życie ustawy emerytalnej. Pierwszy system związany jest z wykonywaniem pracy w szczególnym charakterze określonej w rozporządzeniu, zaś drugi dotyczy pracy nauczycielskiej, o której mowa w przepisach odrębnych, w tym przypadku - w Karcie Nauczyciela. Ubezpieczona – jak wskazał Sąd I instancji – nie spełniała jednak kompletu warunków żadnego z tych systemów.

Z art. 184 ustawy emerytalnej w związku z § 4 rozporządzenia wynika, że ubezpieczonej urodzonej po 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku 55 lat, jeżeli w dniu 1 stycznia 1999 r. spełniła łącznie niżej wymienione warunki:

- 1) osiągnęła okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat,
- 2) posiada co najmniej 15 – letni okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze,
- 3) nie przystąpiła do otwartego funduszu emerytalnego, a w przypadku przystąpienia złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa.

Z § 15 rozporządzenia wynika natomiast, że pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1-7 ustawy - Karta Nauczyciela, określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do pierwszej kategorii zatrudnienia, uważa się za pracę w szczególnym charakterze (tak: Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 23 stycznia 1986 r., III UZP 56/85, OSNC 1986/12/203, w wyroku z dnia 18 stycznia 2005 r., II UK 137/04, OSNP 2005/15/234, w uchwale z dnia 29 września 2005, II UZP 10/05, OSNP 2006/1-2/21).

Z kolei art. 88 ust. 1, 1b i 2a Karty Nauczyciela w związku z art. 47 ustawy emerytalnej stanowi, że nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich - dwudziestopięcioletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, mogą - po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy - przejść na emeryturę. Do okresu 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, o którym mowa w ust. 1, zalicza się także okres skierowania, na podstawie odrębnych przepisów, do pracy pedagogicznej za granicą.

Nauczyciele urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. zachowują prawo do przejścia na emeryturę bez względu na wiek, jeżeli:

- 1) spełnili warunki do uzyskania emerytury, określone w ust. 1, w ciągu dziesięciu lat od dnia wejścia w życie ustawy emerytalnej, z wyjątkiem warunku rozwiązania stosunku pracy, oraz
- 2) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa.

Sąd Okręgowy wskazał, że ujmując rzecz w skrócie, w przypadku osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r. nabycie prawa do emerytury

na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela zależy od:

- wykonywania pracy nauczycielskiej bezpośrednio przed złożeniem wniosku o emeryturę,
- legitymowania się na dzień 31 grudnia 2008 r. 30-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, w tym 20-letnim okresem pracy nauczycielskiej,
- nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa.

Sąd I instancji zwrócił uwagę, że na gruncie obu wymienionych reżimów prawa do wcześniejszej emerytury ubezpieczona nie spełniała warunku ogólnego stażu pracy. W przypadku emerytury z art. 184 ustawy emerytalnej wykazała na dzień 1 stycznia 1999 r. 16 lat, 3 miesiące i 26 dni wobec wymaganych 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych, zaś w przypadku emerytury z art. 88 Karty Nauczyciela wykazała na dzień 31 grudnia 2008 r. 27 lat, 7 miesięcy i 7 dni wobec wymaganych 30 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Sedno sporu zasadzało się na możliwości zaliczenia do stażu pracy okresów ubezpieczenia na Ukrainie, tj. okresów od 12 września 1977 r. do 4 listopada 1978 r., od 4 grudnia 1978 r. do 18 czerwca 1979 r., od 22 października 1979 r. do 19 stycznia 1981 r., od 19 maja 1981 r. do 19 września 1981 r. i od 8 sierpnia 1982 r. do 1 marca 1984 r. Uznanie ich skutkowałoby bowiem spełnieniem warunku odpowiednio 20 i 30 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Potwierdzenie przez Główny Zarząd Funduszu Emerytalnego Ukrainy w Obwodzie (...) okresu ubezpieczenia od 12 października 1981 r. do 1 czerwca 1982 r. nie było bowiem w tym zakresie wystarczające. Podobnie niewystarczające było zaakceptowanie przez organ rentowy okresu studiów w okresie od 1 października 1973 r. do 29 czerwca 1977 r.

Sąd Okręgowy wstępnie wskazał, że art. 8 ustawy emerytalnej stanowi, iż przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz przy obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy ubezpieczenia za granicą, jeżeli tak stanowią umowy międzynarodowe.

Gdy chodzi o okresy ubezpieczenia na Ukrainie stosowne regulacje w tym przedmiocie zawiera umowa o zabezpieczeniu społecznym, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2014 r. (oświadczenie rządowe z dnia 29 października 2013 r. w sprawie mocy obowiązującej Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym, sporządzonej w K. dnia 18 maja 2012 r.; Dz. U. z 2013 r., poz. 1374). Zgodnie z jej art. 12 ust. 1 i 2, jeżeli ustawodawstwo jednej Umawiającej się Strony uzależnia nabycie, zachowanie lub przywrócenie prawa do emerytury lub renty od przebycia okresów ubezpieczenia, to instytucja właściwa tej Umawiającej się Strony uwzględnia, w niezbędnym zakresie, okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony, tak jakby były okresami ubezpieczenia przebytymi zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem, jeżeli okresy te się nie pokrywają (ust. 1). Jeżeli ustawodawstwo jednej Umawiającej się Strony uzależnia nabycie prawa do emerytury lub renty od przebycia okresów ubezpieczenia w zawodzie objętym ubezpieczeniem w systemie specjalnym lub od wykonywania określonego zatrudnienia, to okresy ubezpieczenia przebyte w tym zawodzie lub w tym zatrudnieniu zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony są sumowane przy przyznawaniu emerytury lub renty.

Stosownie zaś do art. 20 umowy o zabezpieczeniu społecznym władze właściwe w celu realizacji niniejszej Umowy:

- 1) uzgodnią w porozumieniu administracyjnym sposoby realizacji niniejszej Umowy,

2) wyznaczają instytucje łącznikowe i instytucje właściwe w celu ułatwienia i przyspieszenia wykonywania postanowień niniejszej Umowy,

3) wymieniają informacje dotyczące zmian ustawodawstwa, które mogą mieć wpływ na wykonywanie postanowień niniejszej Umowy.

Na podstawie tego przepisu wydane zostało Porozumienie Administracyjne w sprawie stosowania Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym, które podpisano w K. dnia 18 maja 2012 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 1375).

W art. 3 Porozumienia Administracyjnego wskazano instytucje właściwe, o których mowa w art. 20 pkt 2 umowy o zabezpieczeniu społecznym. W zakresie przyznawania i wypłaty emerytur instytucją właściwą na Ukrainie jest Fundusz Emerytalny Ukrainy (art. 3 ust. 1 pkt 4), zaś w Polsce Zakład Ubezpieczeń Społecznych w zakresie stosowania ustawodawstwa dotyczącego ubezpieczeń społecznych, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników (art. 3 ust. 2 pkt 1).

Z punktu widzenia niniejszej sprawy najistotniejszy jest – jak wskazał Sąd I instancji - art. 6 Porozumienia Administracyjnego. Przepis ten stanowi:

1. Instytucja właściwa Umawiającej się Strony, która otrzyma wniosek o świadczenia przysługujące zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony przesyła, na odpowiednim formularzu, wniosek do instytucji właściwej drugiej Umawiającej się Strony, zgodnie z artykułem 24 Umowy, wraz ze wszystkimi dostępnymi dokumentami i informacjami, które są niezbędne instytucji właściwej drugiej Umawiającej się Strony do ustalenia uprawnień wnioskodawcy.

2. Instytucje właściwe obu Umawiających się Stron, przy wykorzystaniu odpowiednich formularzy, wymieniają się bezzwłocznie, dostępnymi dokumentami i informacjami, wymaganymi do podjęcia ostatecznej decyzji w sprawie wniosku o świadczenia oraz informują się wzajemnie o okolicznościach mających wpływ na prawo, wysokość lub wypłatę świadczeń.

3. Instytucja właściwa każdej z Umawiających się Stron przekazuje, na własny koszt, instytucji właściwej drugiej Umawiającej się Strony, na jej wniosek, wszelkie informacje i posiadaną dokumentację lekarską, odnoszącą się do inwalidztwa (niezdolności do pracy) wnioskodawcy lub świadczeniobiorcy.

4. Instytucja właściwa Umawiającej się Strony, do której złożono wniosek o świadczenia weryfikuje informacje dotyczące wnioskodawcy i członków jego rodziny. Rodzaje informacji, które są weryfikowane, uzgadniają instytucje łącznikowe obu Umawiających się Stron.

Sąd Okręgowy stwierdził, że przedstawione przepisy mają niewątpliwie na celu koordynację systemów zabezpieczenia społecznego Polski i Ukrainy. Regulacje te - poprzez zapewnienie harmonijnego współistnienia polskiego i ukraińskiego systemu zabezpieczenia społecznego - służą ochronie interesów osób przemieszczających się w celu podejmowania zatrudnienia i posiadających okresy zatrudnienia przebyte na terytorium tych dwóch państw. Z tego też względu nie budziło żadnych wątpliwości Sądu, że ani organ rentowy, ani Sąd w ramach sądowej procedury odwoławczej nie może we własnym zakresie ustalać okresów ubezpieczenia na Ukrainie w przypadku, w którym nie zostały one uznane przez właściwą instytucję ukraińską.

Sąd zauważył, że kwestia ta była już kilkakrotnie przedmiotem analizy Sądu Najwyższego, lecz na gruncie innych umów międzynarodowych. Najszerze uwagi w tym zakresie zostały poczynione w wyroku z dnia 5 października 2006 r. (I UK 99/06, OSNP 2007/23-24/356). Sąd Najwyższy rozważał w nim, czy kwalifikacja prawna okresu zatrudnienia na terytorium byłej Jugosławii (Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii), jako okresu ubezpieczenia, w

celu uzyskania emerytury w Polsce może być dokonywana samodzielnie przez polski organ rentowy na podstawie przedstawionych

przez ubezpieczonego zaświadczeń wydanych przez organy, instytucje i pracodawców z terytorium byłej Jugosławii, jak również, jaka i przez kogo wydana dokumentacja może poświadczać okresy zatrudnienia za granicą.

Sąd Okręgowy zwięźle przedstawił argumentację zawartą w uzasadnieniu tego orzeczenia, podkreślając, że nie była ona kontestowana w doktrynie ani nie wzbudzała kontrowersji w judykaturze Sądu Najwyższego. Zgodnie z cytowanym już art. 8 ustawy emerytalnej przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz przy obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy ubezpieczenia za granicą, jeżeli tak stanowią umowy międzynarodowe. Już z samego brzmienia tego przepisu wynika jasno, że przy ustalaniu prawa do emerytury

i renty oraz przy obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy ubezpieczenia za granicą. Chodzi zatem nie o okresy zatrudnienia za granicą, które mogą być według prawa polskiego kwalifikowane jako okresy ubezpieczenia, lecz o okresy, które zgodnie z prawem państwa,

w którym ubezpieczony w danym okresie przebywał (był zatrudniony) i podlegał ubezpieczeniu, są okresami ubezpieczenia i mogą być na zasadzie art. 8 ustawy emerytalnej uwzględniane przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz przy obliczaniu ich wysokości w Polsce. Takiej zaś kwalifikacji mogą dokonać właściwe organy ubezpieczeniowe (lub sądy) państwa, w którym zatrudnienie to miało miejsce. O ile zatem zostało przedłożone

od instytucji właściwej innemu państwu członkowskiemu stosowne poświadczenie danego okresu zatrudnienia, w tym również jako okresu zatrudnienia szczególnie kwalifikowanego, to instytucja innego państwa jest takim zaświadczeniem związana na mocy zawartej umowy międzynarodowej. Przyjęcie stanowiska przeciwnego podważałoby zasady wynikające

z zawartych przez Polskę umów międzynarodowych w zakresie zabezpieczenia społecznego. Zapatrywania te zostały także potwierdzone w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2015 r., III UZP 6/15, LEX nr 1755913).

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że system koordynacji przewidziany w umowie o zabezpieczeniu społecznym jest bardzo zbliżony do systemu ustanowionego

w rozporządzeniu Rady (EWG) Nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się

we Wspólnocie (Dz. U. UE Polskie wydanie specjalne Tom 01, Rozdział 05, s. 35 ze zm.;

art. 45 i 48), jak również w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE)

nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L.2004.166.1, Dz.U.U.E-sp.05-5-72; art. 6) i rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L.2009.284.1).

Na tle tych przepisów jednomyślnie zaś przyjmuje się, że warunkiem uwzględnienia okresów ubezpieczenia w innym państwie członkowskim jest przedstawienie dowodu podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia wystawionego przez zagraniczną instytucję ubezpieczeniową (wyrok Sądu Najwyższego z 23 listopada 2012 r., II UK 103/12, OSNP 2013/19-20/238 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 26 marca 2014 r., III AUa 1146/13, Lex nr 1454441). Nie jest bowiem dopuszczalne arbitralne uwzględnienie okresów ubezpieczenia w innym państwie przez określoną instytucję danego państwa ani podwójne uwzględnienie tych samych okresów (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2014 r., II UK 456/13 i z dnia 27 lutego 2014 r., II UK 334/13, niepubl.). Taka sytuacja wymaga bowiem wdrożenia procedury koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego opisanej właściwymi przepisami unijnymi.

Podsumowując, Sąd Okręgowy wskazał, że nie było możliwe podejmowanie w toku postępowania administracyjnego, a także sądowego działań w celu weryfikacji ukraińskich okresów ubezpieczenia poza systemem koordynacji przewidzianym w umowie

o zabezpieczeniu społecznym i porozumieniu administracyjnym. Tym samym niepotwierdzenie okresu ubezpieczenia przez właściwą instytucję ukraińską wykluczało jego uwzględnienie w procesie ustalania prawa do emerytury. Ubezpieczona nie spełniła więc warunku ogólnego stażu pracy ustalanego na dzień 1 stycznia 1999 r. (20 lat okresów składkowych i nieskładkowych) i 31 grudnia 2008 r. (30 lat okresów składkowych i nieskładkowych), co wykluczało prawo do wcześniejszej emerytury.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że w tej sytuacji nie było potrzeby badania, czy zostały spełnione dalsze warunki prawa do tego świadczenia, w szczególności przesłanka stażu pracy w szczególnym charakterze. Prowadzenie rozważań w tym kierunku byłoby bowiem nieoperatywne. Dlatego jedynie na marginesie Sąd wskazał, że w pełni podziela stanowisko ubezpieczonej odnośnie zaliczenia do kwalifikowanego stażu pracy okresu urlopu dla poratowania zdrowia w okresie od 1 grudnia 1990 r. do 30 listopada 1991 r.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy na podstawie cytowanych wyżej przepisów prawa materialnego oraz w oparciu o art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Apelację od wyroku wywiodła ubezpieczona, zarzucając:

- pominięcie jej prośby o to, żeby Sąd zobowiązał ZUS w R. o kontynuację współpracy z instytucją ukraińską w celu uzyskania potwierdzenia jej okresów zatrudnienia na Ukrainie,

- niezaliczenie okresów urlopów dla poratowania zdrowia od 01.12.1990 r. do 30.11.1991 r. i od 01.11.2005 r. do 12.02.2006 r. do stażu pracy w szczególnym charakterze.

W uzasadnieniu apelacji ubezpieczona podniosła, że analizując dokumenty nadesłane przez ukraińską instytucję emerytalną, nasuwa się wniosek, zgodnie z którym, skoro w państwowych archiwach nie ma danych na temat jej zatrudnienia, to należy się zwrócić bezpośrednio do miejsc pracy. Ten logiczny tok postępowania potwierdza fakt, że takie potwierdzenie przyszło ze szkoły średniej wsi G., M. rejonu, K. Województwa. W ocenie wnioskodawczyni ZUS w R. powinien być zwrócić się za pośrednictwem ukraińskiej instytucji emerytalnej bezpośrednio do miejsc jej zatrudnienia. Dlatego zwróciła się do Sądu I instancji z prośbą o zobowiązanie ZUS

w R. do kontynuacji współpracy z ukraińską instytucją emerytalną w celu uzyskania wymaganego potwierdzenia okresów zatrudnienia na Ukrainie. Sąd I instancji nie przychylił się jednak do tego wniosku.

Odnośnie kwestii zaliczenia do stażu pedagogicznego okresów urlopów dla poratowania zdrowia, ubezpieczona podniosła, że w przeciwieństwie do stanowiska Sądu I instancji uważa, iż ten punkt jest najważniejszy i decydujący w toczącym się sporze.

Nie mając 20 lat stażu pracy pedagogicznej, nawet przy zaliczeniu okresów zatrudnienia na Ukrainie, nie spełnia warunków do uzyskania świadczenia emerytalnego na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela. Sąd I instancji nie zaliczył okresów urlopów dla poratowania zdrowia, lecz na marginesie podtrzymał jej stanowisko w tym spornym punkcie.

Ubezpieczona wskazała, że uzyskała zaświadczenia o zatrudnieniu bezpośrednio z miejsc pracy na Ukrainie. Bezzwłocznie przesłała oryginały dokumentów do Głównego Zarządu Funduszu Emerytalnego Ukrainy w Obwodzie (...) - Departamentu Rent Zagranicznych w celu otrzymania oficjalnego potwierdzenia okresów zatrudnienia na Ukrainie na formularzu UA-PL6. Dnia 18 stycznia 2016 r. otrzymała pocztą elektroniczną informację, że formularz UA-PL6 została wysłany do niej i do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w Polsce. Wyżej wymieniony formularz ubezpieczona dołączyła do akt sprawy jako nowy dowód. Z powyższych wyjaśnień wynika, że ten dowód nie mógł być wcześniej powołany przed Sądem I instancji.

W związku z powyższym ubezpieczona wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o oddalenie apelacji jako nieuzasadnionej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej podlega oddaleniu. Nie zawiera bowiem zarzutów skutkujących koniecznością zmiany bądź uchylecia zaskarżonego wyroku.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było prawo ubezpieczonej do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, uzależnione od stwierdzenia kumulatywnego spełnienia przez nią przesłanek tego świadczenia określonych w art. 88 ustawy z 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 r., poz. 191 ze zm.; dalej jako Karta Nauczyciela) bądź w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748; dalej jako ustawa emerytalna).

We wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji, Sąd odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Wskazać należy, że Sąd II instancji, w wyniku uzupełniającego postępowania dowodowego, poczynił częściowo odmienne ustalenia faktyczne niż Sąd Okręgowy, niemniej jednak nie wpłynęło to na możliwość zmiany zaskarżonego rozstrzygnięcia.

W oparciu o nowy dokument przedłożony przez wnioskodawczynię jako załącznik do apelacji, a mianowicie formularz łącznikowy UA-PL 6 z dnia 19 stycznia 2016 r. za udowodnione należy uznać:

- w zakresie prawa do emerytury z art. 184 ustawy emerytalnej - na dzień 1 stycznia 1999 r. – 19 lat, 10 miesięcy i 27 dni stażu składkowego i nieskładkowego (wymagane jest 20 lat) oraz 10 lat, 8 miesięcy i 28 dni stażu pracy w szczególnym charakterze (wymagane jest 15 lat),

- w zakresie emerytury z art. 88 Karty Nauczyciela – na dzień 31 grudnia 2008 r. – 30 lat, 3 miesiące i 10 dni stażu składkowego i nieskładkowego (wymagane jest 30 lat) oraz 19 lat, 2 miesiące i 22 dni pracy pedagogicznej (wymagane jest 20 lat).

Jak wynika z powyższego nowy dowód przedłożony przez ubezpieczoną miał wpływ na podwyższenie stażu ogólnego, co jednak nie wystarczyło dla uznania, że wnioskodawczyni legitymuje się wszystkimi przesłankami umożliwiającymi ustalenie jej prawa do emerytury z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS lub art. 88 Karty Nauczyciela.

Zasadniczą sporną kwestią na etapie postępowania apelacyjnego pozostawała możliwość zaliczenia do stażu pedagogicznego okresów urlopów wnioskodawczyni dla poratowania zdrowia, które miały miejsce od 1 grudnia 1990 r. do 30 listopada 1991 r. i od 14 lutego 2005 r. do 12 lutego 2006 r. Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że przedmiotowe zagadnienie było przedmiotem rozważań licznych orzeczeń Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych, a ukształtowanych w nich pogląd ma już charakter utrwalony.

W wyroku z dnia 17 września 2007 r. (III UK 51/07, OSNP 2008/21-22/328) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w stanie prawnym obowiązującym przed dniem 1 lipca 2004 r. utrwalił się pogląd, iż do okresu pracy w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.) wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania stosunku pracy przypadające po dniu wejścia w życie ustawy rewaloryzacyjnej oraz że do okresu 20 lat pracy nauczycielskiej, wymaganego do przyznania emerytury na podstawie art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, wlicza się okresy nieobecności w pracy spowodowane czasową niezdolnością do pracy, urlopem macierzyńskim i urlopem dla poratowania zdrowia.

Jednakże z dniem 1 lipca 2004 r. do art. 32 ustawy o emeryturach i rentach został dodany ust. 1a pkt 1, zgodnie z którym przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się: okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Wskazać należy, że art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach nie posługuje się pojęciem "wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy", odnosząc się do okresów faktycznego niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie, niezależnie od tego, czy niewykonywanie pracy spowodowane było niezdolnością do pracy, czy też inną przyczyną i niezależnie od tego, czy okres, za który pracownik otrzymał wynagrodzenie, stanowi okres składkowy czy też okres nieskładkowy. Taka kwalifikacja faktycznego niewykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w okresie trwania zatrudnienia jest uzasadniona charakterem prawa do wcześniejszej emerytury

dla osób zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Prawo to stanowi bowiem konsekwencję szybszej utraty zdolności do zarabkowania z uwagi

na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Wymóg okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze winien więc odnosić się do okresu faktycznego wykonywania takiej pracy, z wyłączeniem okresów wyłącznie formalnego pozostawania

w zatrudnieniu, w których pracownik - zgodnie z treścią łączącego go z pracodawcą stosunku pracy - zajmuje stanowisko, z którym łączy się wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, lecz w rzeczywistości pracy tej nie wykonuje,

a tym samym nie jest narażony na uciążliwość związaną z warunkami lub charakterem pracy. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2007 r. III UK 51/07 (OSNP 2008 nr 21-22, poz. 328). Okres niewykonywania pracy nie wpływa zatem na szybszą utratę zdolności pracownika do zarabkowania. W rezultacie okres niewykonywania pracy w rozumieniu

art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy to nie tylko okres niezdolności do pracy, za który pracownik otrzymał wynagrodzenie określone w art. 92 k.p. lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ale także każdy inny okres, w którym pracownik pozostawał w stosunku pracy i otrzymywał wynagrodzenie, jednakże pracy faktycznie nie świadczył (nie wykonywał). Takim okresem niewykonywania pracy jest również okres urlopu dla poratowania zdrowia. Ponadto, urlop dla poratowania zdrowia nie był i nie jest okresem, w którym na mocy szczególnych przepisów pracownik został zwolniony ze świadczenia pracy. Okres urlopu dla poratowania zdrowia nie był również i nie jest "okresem niezdolności do pracy z powodu choroby", jednakże był "okresem powstrzymywania się pracownika od pracy w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia", określanym również jako "przerwa w pracy "nieobecność w pracy" lub "okres powstrzymywania się od pracy, niezbędny do regeneracji sił i zapewnienia możliwości dalszego wykonywania pracy" (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 września 1996 r., I PRN 67/96, OSNP 1997 Nr 6, poz. 99 i z dnia 30 lipca 2003 r., II UK 323/02, OSNP 2004 Nr 11, poz. 197). Również więc z tego względu okres urlopu dla poratowania zdrowia jest niewątpliwie okresem niewykonywania pracy w rozumieniu art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach.

W wyrokach z dnia 5 maja 2005 r., II UK 215/04 (OSNP 2005 nr 22, poz. 360), z dnia 5 maja 2005 r., II UK 219/04 (OSNP 2005 nr 22, poz. 361) i z dnia 7 lutego 2006 r., I UK 154/05 (LexPolonica nr 402889), Sąd Najwyższy stwierdził, że przepis art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach zmienia definicję pracy w szczególnych warunkach i w

szczególным charakterze. Wprowadza on istotną zmianę w obowiązującym stanie prawnym, określając szczegółowo okresy niewykonywania pracy, które nie są wliczane do okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, którego to rozróżnienia nie zawierały przepisy dotychczasowe. Z tego względu określona w art. 32 ust. 1a ustawy

o emeryturach i rentach normatywna zmiana nie może wpływać na interpretację wcześniejszego pojmowania okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w odniesieniu do stanów powstałych przed tą zmianą. Oznacza to niemożność odniesienia wskazanej normy do emerytur, do których prawo powstało (a zatem wszystkie warunki zostały spełnione) przed jej wejściem w życie. Konieczność zastosowania odmiennej kwalifikacji okresów faktycznego niewykonywania pracy w szczególnym charakterze w okresie trwania zatrudnienia dotyczy jednak emerytur przysługujących po tej dacie.

Tożsame stanowisko Sąd Najwyższy wyraził w wyroku z dnia 17 kwietnia 2009 r.

(I UK 308/08, OSNP 2010/21-22/271), wskazując wprost, że okresów korzystania z urlopów dla poratowania zdrowia od dnia 1 lipca 2004 r. nie można kwalifikować jako pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela.

Z kolei w wyroku z dnia 9 sierpnia 2011 r. (I UK 82/11, LEX nr 1102995) Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż obowiązujący od dnia 1 lipca 2004 r. przepis art. 32 ust. 1a ustawy

o emeryturach i rentach z FUS nie ma zastosowania do nauczyciela, który przed tym dniem spełnił wszystkie warunki określone w art. 88 ust. 1 ustawy z 1982 r. - Karta Nauczyciela, nawet jeżeli wniosek o emeryturę złożył po tej dacie, ale ma zastosowanie do nauczyciela, który przed tym dniem nie spełnił wszystkich warunków określonych w art. 88 ust. 1 ustawy z 1982 r. - Karta Nauczyciela.

Przedstawione stanowisko jest przyjmowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego

w sposób ugruntowany (por. wyroki z dnia 30 stycznia 2008 r., I UK 204/07, OSNP 2009 nr 7-8, poz. 106; z dnia 8 lipca 2008 r., I UK 400/07, LEX nr 590316;

z dnia 6 listopada 2008 r., I UK 105/08, OSNP 2010 nr 9-10, poz. 125; z dnia 5 lutego

2009 r., II UK 185/08, LEX nr 725047; z dnia 21 kwietnia 2009 r., I UK 313/08, niepublikowany). Co więcej, stanowisko to zostało potwierdzone w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, który wyrokiem z dnia 10 lipca 2008 r., K 33/06 (Dz. U. Nr 131, poz. 837; OTK-A 2008 nr 6, poz. 106) jednoznacznie przyjął, że art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach

i rentach z FUS jest zgodny z art. 2 i art. 32 Konstytucji RP. Trybunał Konstytucyjny potwierdził odmienną sytuację prawnej osób, które nabyły uprawnienia do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przed 1 lipca 2004 r., od sytuacji osób, które nabyły uprawnienia po 1 lipca 2004 r. W ocenie Trybunału, organy rentowe, orzekając w stosunku do tych osób muszą kierować się nowymi zasadami, czyli nie zaliczać im okresu choroby i macierzyństwa do okresu zatrudnienia, od którego zależy wcześniejsza emerytura, pomimo tego, że okres ten przypadł przed wejściem w życie nowelizacji, albowiem samo uprawnienie do nabycia wcześniejszej emerytury powstało już po zmianie przepisów. Istotne znaczenie ma również fakt, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych warunki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury muszą być spełnione łącznie w chwili wydania decyzji przez organ rentowy. Osoby, które nie spełniają wszystkich warunków nabycia prawa do emerytury, muszą liczyć się z mniejszą gwarancją stabilności prawa w tym zakresie.

Sąd Apelacyjny ustalił, że na dzień 30 czerwca 2004 r. – przy uwzględnieniu okresów urlopów na poratowanie zdrowia i zasiłków chorobowych – ubezpieczona legitymowała się 17 latami, 9 miesiącami i 8 dniami stażu nauczycielskiego (zamiast wymaganych 20 lat) oraz 25 latami, 9 miesiącami i 10 dniami stażu ogólnego (zamiast wymaganych 30 lat).

W konsekwencji należy uznać, że ubezpieczona do dnia 1 lipca 2004 r. nie spełniła wszystkich przesłanek prawa do emerytury wcześniejszej w żadnym z branych pod uwagę reżimów. Przepis art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS ma do niej zatem zastosowanie.

Mając na względzie przytoczone powyżej rozważania stwierdzić należy, że – jak ustalono w wyniku uzupełniającego postępowania dowodowego – wnioskodawczyni w dacie złożenia wniosku o emeryturę, tj. 5 lipca 2013 r., wprawdzie legitymowała się 30-letnim stażem ogólnym, jednakże nie spełniła warunku udowodnienia co najmniej dwudziestoletniego okresu pracy nauczycielskiej. Z uwagi na omówioną powyżej zmianę stanu prawnego od 1 lipca 2004 r. aktualnie nie jest możliwe uwzględnienie okresów korzystania przez ubezpieczoną z urlopów dla poratowania zdrowia.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny oddalił apelację ubezpieczonej na podstawie art. 385 k.p.c., jak w sentencji wyroku.

SSA Barbara Mazur SSA Alicja Podlewska SSA Bożena Grubba